

Veliki petak muke Gospodnje A - B - C

Evo drvo Križa, na kom Spas je svijeta visio.

Prvo čitanje

Izaija 52,13 – 53,12

Gle, uspjet će Sluga moj, uzvisit će se, podignuti i uzdići veoma! Kao što se mnogi nad njim užasnuše – tako mu je lice neljudski bilo iznakaženo te obličjem više nije naličio na čovjeka – tako će on mnoge zadiviti narode i kraljevi će pred njim stisnuti usta videć ono o čemu im nitko nije govorio, shvaćajući ono o čemu nikada čuli nisu:

"Tko da povjeruje u ono što čusmo, kome li se otkri ruka Gospodnja?"

Izrastao je pred njim poput izdanka, poput korijena iz zemlje osušene. Ne bijaše na njem ljepote ni sjaja da bismo se u nj zagledali, ni izgleda da bi nam se svidio. Prezren bijaše, od ljudi odbačen, čovjek boli, vičan patnjama, od kog svatko lice otklanja, prezren bijaše, obescijenjen.

On slabosti naše ponije, naše boli uze na se, a mi ga držasmo udarenim, od Boga pogođenim, poniženim.

Za naše je grijeha on proboden, za opačine naše satrt. Na njega pade kazna radi našeg mira, njegovom se modricom izliječismo.

Poput stada svi smo mi lutali, svatko je svojim okrenuo putem. A Gospodin je svalio na nj bezakonje nas sviju. Zlostavljahu ga, a on se pokori i usta svojih ne otvori. Ko janje na klanje odvedoše ga, ko ovca, nijema pred onima što strigu, usta svojih ne otvori. Iz pritvora je i sa suda otet; tko se brine za njegovu sudbinu? Da, iz zemlje je živih uklonjen, za grijeha naroda svog na smrt izbijen. Ukop mu dadoše među zločincima, a grob mu bi s bogatima, premda ne počinu nepravde nit mu usta laži izustiše.

Al Gospodinu se svidje pritisnuti ga bolima. Žrtvuje li život svoj ko naknadnicu, vidjet će potomstvo, produžiti sebi dane i Gospodnja će se volja po njemu ispuniti. Zbog patnja duše svoje vidjet će svjetlost i nasititi se spoznajom njezinom.

Sluga moj pravedni opravdat će mnoge i krivicu njihovu na sebe uzeti. Zato ću mu mnoštvo dati u baštinu i s mogućnicima plijen će dijeliti jer sam se predao na smrt i među zlikovce bio ubrojen, a on grijeha mnogih ponese na sebi i zauze se za zločince.

Drugo čitanje

Hebrejima 4,14-16; 5,7-9

Braćo i sestre! Imamo velikoga Velikog svećenika koji prodrije kroz nebesa – Isusa, Sina Božjega. Zato se čvrsto držimo vjere! Ta nemamo takva Velikog svećenika koji ne bi mogao biti supatnik u našim slabostima, nego poput nas iskušavana svime, osim grijehom. Pristupajmo dakle s pouzdanjem Prijestolju milosti da primimo milosrđe i milost nađemo za pomoć u pravi čas!

Ta Krist je u dane svoga zemaljskog života sa silnim vapajem i suzama prikazivao molitve i prošnje Onomu koji ga je mogao spasiti od smrti. I bi uslišan zbog svoje predanosti: premda je Sin, iz onoga što prepati, naviknu slušati i, postigavši savršenstvo, posta svima koji ga slušaju začetnik vječnoga spasenja.

Evandjelje *Muka Gospodina našega Isusa Krista po Ivanu 18,1 – 19,42*

Isus uhvaćen u Getsemaniju

U ono vrijeme: Iziđe Isus s učenicima svojim na drugu stranu potoka Cedrona. Ondje bijaše vrt u koji uđe Isus i njegovi učenici. A poznaše to mjesto i Juda, njegov izdajica, jer se Isus tu često sastajao sa svojim učenicima. Juda onda uze četu i od svećeničkih glavara i farizeja sluge te dođe onamo sa zubljamama, svjetiljkama i oružjem. Znajući sve što će s njim biti, istupi Isus naprijed te ih upita: "Koga tražite?" Odgovore mu: "Isusa Nazarećanina." Reče im Isus: "Ja sam!" A stajaše s njima i Juda, njegov izdajica. Kad im dakle reče: "Ja sam!" – oni ustuknuše i popadaše na zemlju. Ponovno ih tada upita: "Koga tražite?" Oni odgovore: "Isusa Nazarećanina." Isus odvrati: "Rekoh vam da sam ja. Ako dakle mene tražite, pustite ove neka odu" – da se ispuni riječ koju reče: "Ne izgubih ni jednoga od onih koje si mi dao."

A Šimun Petar isuče mač koji je imao uza se pa udari slugu velikoga svećenika i odsiječe mu desno uho. Sluga se zvao Malho. Nato Isus reče Petru: "Djeni mač u korice! Čašu koju mi dade Otac zar da ne pijem?" Tada četa, zapovjednik i židovski sluge uhvatiše Isusa te ga svezaše.

Odvedoše ga najprije Ani jer on bijaše tast Kajfe, velikoga svećenika one godine. Kajfa pak ono svjetova Židove: "Bolje da jedan čovjek umre za narod."

Petar se prvi put odriče Isusa

Za Isusom su išli Šimun Petar i drugi učenik. Taj učenik bijaše poznat s velikim svećenikom pa s Isusom uđe u dvorište velikoga svećenika. Petar osta vani kod vrata. Tada taj drugi učenik, znanac velikoga svećenika, iziđe i reče vratarici te uvede Petra. Nato će sluškinja, vratarica, Petru: "Da nisi i ti od učenika toga čovjeka?" On odvrati: "Nisam!" A stajahu ondje sluge i stražari, raspirivahu žeravicu jer bijaše studeno i grijahu se. S njima je stajao i Petar i grijao se.

Ispitivanje kod velikog svećenika

Veliki svećenik zapita Isusa o njegovim učenicima i o njegovu nauku. Odgovori mu Isus: "Ja sam javno govorio svijetu. Uvijek sam naučavao u sinagogi i u Hramu gdje se skupljaju svi Židovi. Ništa nisam u tajnosti govorio. Zašto mene pitaš? Pitaj one koji su slušali što sam im govorio. Oni eto znaju što sam govorio."

Na te njegove riječi jedan od nazočnih slugu pljusne Isusa govoreći: "Tako li odgovaraš velikom svećeniku?"

Odgovori mu Isus: "Ako sam krivo rekao, dokaži da je krivo! Ako li pravo, zašto me udaraš?"

Ana ga zatim posla svezana Kajfi, velikom svećeniku.

Petar se drugi put odriče Isusa

Šimun Petar stajao je ondje i grijao se. Rekoše mu: "Da nisi i ti od njegovih učenika?" On zanijeka: "Nisam!" Nato će jedan od slugu velikog svećenika, rođak onoga komu je Petar bio odsjekao uho: "Nisam li te ja vidio u vrtu s njime?" I Petar opet zanijeka, a pijetao odmah zapjeva.

Isus pred Pilatom

Nato odvedoše Isusa od Kajfe u dvor upraviteljev. Bilo je rano jutro. I oni ne uđoše da se ne okaljaju, već da mognu blagovati pashu. Pilat tada iziđe pred njih i upita: "Kakvu tužbu iznosite protiv ovoga čovjeka?"

Odgovore mu: "Kad on ne bi bio zločinac, ne bismo ga predali tebi." Reče im nato Pilat: "Uzмите ga vi i sudite mu po svom zakonu." Odgovoriše mu Židovi: "Nama nije dopušteno nikoga pogubiti" – da se ispuni riječ Isusova kojom je označio kakvom mu je smrću umrijeti.

Prvo ispitivanje kod Pilata

Nato Pilat uđe opet u dvor, pozove Isusa i upita ga: "Ti li si židovski kralj?" Isus odgovori: "Govoriš li ti to sam od sebe ili ti to drugi rekoše o meni?" Pilat odvrati: "Zar sam ja Židov? Tvoj narod i glavari svećenički predadoše te meni. Što si učinio?"

Odgovori Isus: "Kraljevstvo moje nije od ovoga svijeta. Kad bi moje kraljevstvo bilo od ovoga svijeta, moje bi se sluge borile da ne budem predan Židovima. Ali kraljevstvo moje nije odavde."

Nato mu reče Pilat: "Ti si dakle kralj?" Isus odgovori: "Ti kažeš: ja sam kralj. Ja sam se zato rodio i došao na svijet da svjedočim za istinu. Tko je god od istine, sluša moj glas." Reče mu Pilat: "Što je istina?"

Isusa bičuju i krune trnovom krunom

Rekavši to, opet iziđe pred Židove i reče im: "Ja ne nalazim na njemu nikakve krivice. A u vas je običaj da vam o Pashi nekoga pustim. Hoćete li dakle da vam pustim kralja židovskoga?" Povikaše nato opet: "Ne toga, nego Barabu!" A Baraba bijaše razbojnik. Tada Pilat uze i izbičeva Isusa. A vojnici spletoše vijenac od trnja i staviše mu ga na glavu; i zaogrnuše ga grimiznim plaštem. I prilazili su mu i govorili: "Zdravo, kralju židovski!" I pljuskali su ga.

Drugo ispitivanje kod Pilata

A Pilat ponovno iziđe i reče im: "Evo vam ga izvodim da znate: ne nalazim na njemu nikakve krivice." Iziđe tada Isus s trnovim vijencem u grimiznom plaštu. A Pilat im kaže: "Evo čovjeka!" I kad ga ugledaše glavari svećenički i sluge, povikaše: "Raspni, raspni!" Kaže im Pilat: "Uzmite ga vi i raspnite jer ja ne nalazim na njemu krivice." Odgovoriše mu Židovi: "Mi imamo Zakon i po Zakonu on mora umrijeti jer se pravio Sinom Božjim."

Kad je Pilat čuo te riječi, još se više prestraši pa ponovno uđe u dvor i kaže Isusu: "Odakle si ti?" No Isus mu ne dade odgovora. Tada mu Pilat reče: "Zar meni ne odgovaraš? Ne znaš li da imam vlast da te pustim i da imam vlast da te razapnem?" Odgovori mu Isus: "Ne bi imao nada mnom nikakve vlasti da ti nije dano odozgor. Zbog toga ima veći grijeh onaj koji me predao tebi."

Od tada ga je Pilat nastojao pustiti. No Židovi vikahu: "Ako ovoga pustiš, nisi prijatelj caru. Tko se god pravi kraljem, protivi se caru." Čuvši te riječi, Pilat izvede Isusa i posadi na sudačku stolicu na mjestu koje se zove Litostrotos – Pločnik, hebrejski Gabata – a bijaše upravo Priprava za Pashu, oko šeste ure – i kaže Židovima: "Evo kralja vašega!" Oni na to povikaše: "Ukloni! Ukloni! Raspni ga!" Kaže im Pilat: "Zar kralja vašega da razapnem?" Odgovoriše glavari svećenički: "Mi nemamo kralja osim cara!"

Isusov križni put

Tada im ga preda da se razapne. Uzeše dakle Isusa. I noseći svoj križ, iziđe on na mjesto zvano Lubanjsko, hebrejski Golgota. Ondje ga razapeše, a s njim i drugu dvojicu, s jedne i druge strane, a Isusa u sredini.

A napisu Pilat i natpis te ga postavi na križ. Bilo je napisano: "Isus Nazarećanin, kralj židovski." Taj su natpis čitali mnogi židovi jer mjesto gdje je Isus bio raspet bijaše blizu grada, a bilo je napisano hebrejski, latinski i grčki. Nato glavari svećenički rekoše Pilatu: "Nemoj pisati: 'Kralj židovski', nego da je on rekao: 'Kralj sam židovski.'" Pilat odgovori: "Što napisah, napisah!"

Vojnici dijele Isusove haljine

Vojnici pak, pošto razapeše Isusa, uzeše njegove haljine i razdijeliše ih na četiri dijela – svakom vojniku po dio. A uzeše i donju haljinu, koja bijaše nešivena, otkana u komadu odozgor dodolje. Rekoše zato među sobom: "Ne derimo je, nego bacimo za nju kocku pa komu dopane" – da se ispuni Pismo koje veli: Razdijeliše među se haljine moje, za odjeću moju baciše kocku. I vojnici učiniše tako.

Marija podno križa

Uz križ su Isusov stajale majka njegova, zatim sestra njegove majke, Marija Kleofina, i Marija Magdalena. Kad Isus vidje majku i kraj nje učenika kojega je ljubio, reče majci: "Ženo! Evo ti sina!" Zatim reče učeniku: "Evo ti majke!" I od toga časa uze je učenik k sebi.

Isusova smrt

Nakon toga, kako je Isus znao da je sve dovršeno, da bi se ispunilo Pismo, reče: "Žedan sam." A ondje je stajala posuda puna octa. I natakose na izopovu trsku spužvu natopljenu octom pa je primakose njegovim ustima. Čim Isus uze ocat, reče: "Dovršeno je!" I prignuvši glavu, preda duh.

Otvoreno srce

Kako bijaše Priprava, da ne bi tijela ostala na križu subotom, jer velik je dan bio one subote, Židovi zamoliše Pilata da se raspetima prebiju golijeni i da se skinu. Dođoše dakle vojnici i prebiše golijeni prvomu i drugomu koji su s Isusom bili raspeti. Kada dođoše do Isusa i vidješe da je već umro, ne prebiše mu golijeni, nego mu jedan od vojnika kopljem probode bok i odmah poteče krv i voda. Onaj koji je vidio svjedoči i istinito je svjedočanstvo njegovo. On zna da govori istinu da i vi vjerujete jer se to dogodilo da se ispuni Pismo: 'Nijedna mu se kost neće slomiti.' I drugo opet Pismo veli: 'Gledat će onoga koga su proboli.'

Isusov pogreb

Nakon toga Josip iz Arimateje, koji je – kriomice, u strahu od Židova – bio učenik Isusov, zamoli Pilata da smije skinuti tijelo Isusovo. I dopusti mu Pilat. Josip dakle ode i skinu Isusovo tijelo. A dođe i Nikodem – koji je ono prije bio došao Isusu noću – i donese sa sobom oko sto libara smjese smirne i aloja. Uzmu dakle tijelo Isusovo i poviju ga u povoje s miomirisima, kako je u Židova običaj za ukop. A na mjestu gdje je Isus bio raspet bijaše vrt i u vrtu nov grob u koji još nitko ne bijaše položen. Ondje dakle zbog židovske Priprave, jer grob bijaše blizu, polože Isusa.

Za razmišljanje

Liturgija počinje dubokom šutnjom. Samo potreseni i bez riječi možemo slaviti tajnu našeg otkupljenja. Šutnja nas priprema za slušanje riječi proroka Izaije: "A on je naše bolesti ponio, naše je boli na se uzeo, njegove nas rane iscijeliše." (Iz 53,4-5) Izrugivanje i prijezir koje je Isus doživio, Njegove slabosti i Njegov pad, napuštenost i očaj, sve su to Njegove rane, ali istodobno i naše. No to su istodobno i rane kojima smo mi izliječeni. U mucu Kristovoj Ivan prikazuje ovaj svijet kao svijet pun poruge, zloradosti i izdaje. Isus je prošao kroz sve te nesretne situacije, On je naše rane i rane ovoga svijeta uzdigao na križ i izbrisao sa svijeta. Na proglas muke Kristove Crkva reagira opsežnim molitvama, kroz koje nastoji staviti pred Boga sva područja svijeta i njihove potrebe. Kroz nijemo klečanje suosjećamo s onima za koje molimo. Nakon toga slijedi klanjanje pred križem, na kojem se Božja ljubav naj snažnije očituje. Isus na križu širi ruke – u ljubavi koja otpušta, oslobađa. Oslobađanje kroz bezbroj malih koraka jest zadaća čitavog našeg života – kao pristanak na naše vlastito umiranje, veliko posljednje oslobođenje. U širenju ruku vidimo ljubav, koja se predaje kako bi drugi živjeli, koja se daruje kako bi drugi procvatili, koja se zalaže za druge, da bi njihov život uspio. Svojim probodenim rukama Isus iskazuje kako se bespomoćno izlaže zlobi i uvredama ovoga svijeta. No On se uzda u to da i u toj nemoći svojom ljubavlju može pobijediti zlobu svijeta. I kada izgovori svoje posljednje riječi "Dovršeno je", On time želi reći da je ljubav u svojoj nemoći snažnija od svake sile i vlasti ovoga svijeta. Probodeno srce pokazuje da nema ljubavi bez boli. Kad smo privrženi ljudima postajemo ranjivi, povrede i razočaranja nas pogađaju sve do usred srca. No ljubav, koja uspijeva voljeti čak i neprijatelja, upravo je u svojoj ranjivosti i nemoći jača od sve mržnje ovoga svijeta. Ako možemo ljubiti svoje neprijatelje oni nas doduše mogu raniti, ali više nas ne mogu pobijediti. Križ je za nas međutim i simbol spasa, jer je on znak postajanja samim sobom. Svaki čovjek na putu do cjelovitosti osjeća da taj put znači nošenje križa. Dolazimo u iskušenje da pobjegnemo od patnje. No tek kroz nošenje tog križa, kroz prihvaćanja suprotnosti u nama možemo pobijediti patnju; ritual klanjanja pred križem može pomoći i nama samima da se oslobodimo i prepustimo Bogu kako bi On izliječio naše rane.